
Links: [kredietobservatorium](#)

Aan het einde van het tweede kwartaal van 2023 bleef de kredietverlening door de ingezeten banken aan de niet-financiële ondernemingen in België dalen. Het groeipercentage op jaarbasis van de kredietverstrekking bedroeg eind juni 4,1 %, tegen 4,7 % in maart. Deze ontwikkeling vloeit voort uit een afname van de kredietverlening op korte en op lange termijn, terwijl de kredietverlening op middellange termijn opnieuw positief is geworden. Het groeitempo van de kredieten op korte termijn (minder dan een jaar) beliep eind juni 5,3 % (tegen 9,0 % tijdens het voorgaande kwartaal), terwijl dat van de kredieten op middellange termijn (tussen één en vijf jaar) 2,6 % bedroeg (tegen -4,8 % eind maart). Het groeitempo van de langlopende kredieten (meer dan vijf jaar), ten slotte, bedroeg 4,0 %, tegen 5,1 % in het voorgaande kwartaal. Tijdens het tweede kwartaal van 2023 was de nettokredietverlening positief, met kredietstromen van € 1,5 miljard tussen april en juni, rekening houdend met de seizoenseffecten.

De rentetarieven op nieuwe bankkredieten gingen voor alle categorieën omhoog. In het tweede kwartaal van 2023 stegen de tarieven op nieuwe langetermijnkredieten aan ondernemingen opnieuw, vooral op korte termijn. Zo steeg de gemiddelde rente op kredieten met een looptijd van meer dan vijf jaar met 8 basispunten, tot 3,99 %. De rente op kortlopende kredieten van minder dan € 1 miljoen, die gewoonlijk dezelfde tendens volgt als de geldmarktrente, bedroeg 5,07 % (+59 basispunten ten opzichte van het voorgaande kwartaal), terwijl de rente op kortlopende kredieten van meer dan € 1 miljoen met 63 basispunten opliep tot 5,03 %. De rente op kredieten met een middellange looptijd (tussen één en vijf jaar), ten slotte, steeg met 28 basispunten, tot 4,67 %.

Volgens de gegevens die de vier grote Belgische banken verstrekten in het kader van de enquête naar de bancaire kredietverlening van het Eurosysteem, bleven de criteria voor kredietverlening aan ondernemingen in het tweede kwartaal van 2023 onveranderd, zowel voor de grote ondernemingen als voor de kmo's. De risicotolerantie bij de banken had geen invloed. Alleen hun perceptie van de risico's in verband met de sector of met de ondernemingen zelf zorgden enigszins voor een aanscherping van de toekenningscriteria. Daarnaast maakten de banken gewag van een daling van de vraag naar kredieten in vergelijking met het eerste kwartaal van het jaar, wat is toe te schrijven aan het rentepeil en de lagere financieringsbehoeften voor investeringen en voor het beheer van de voorraden en het bedrijfskapitaal. Voor het derde kwartaal van 2023 gaan de Belgische banken ervan uit dat ze hun kredietverleningscriteria licht zullen verscherpen en verwachten ze een nieuwe daling van de kredietvraag vanwege de ondernemingen, vooral van kmo's. De niet-financiële ondernemingen, van hun kant, verwachten dat de kredietvoorwaarden identiek blijven aan deze van het voorgaande kwartaal.

In het eurogebied daalde de kredietverlening aan ondernemingen tijdens het tweede kwartaal van 2023. Hun groeipercentage bedroeg gemiddeld 3,0 % in juni, tegen 5,2 % in maart. In de meeste lidstaten werden positieve groeipercentages opgetekend, met uitzondering van met name Italië, Portugal en Spanje. De banken van de landen van het Eurosysteem wezen tijdens die periode overigens gemiddeld op een verscherping van hun voorwaarden voor bedrijfskredieten en op een daling van de vraag naar krediet, vooral onder impuls van het rentepeil en van de lagere financieringsbehoeften voor investeringen. De banken van het eurogebied verwachten in het derde kwartaal van 2023 een nieuwe verstrakking van hun kredietverleningscriteria in combinatie met een daling van de kredietvraag.

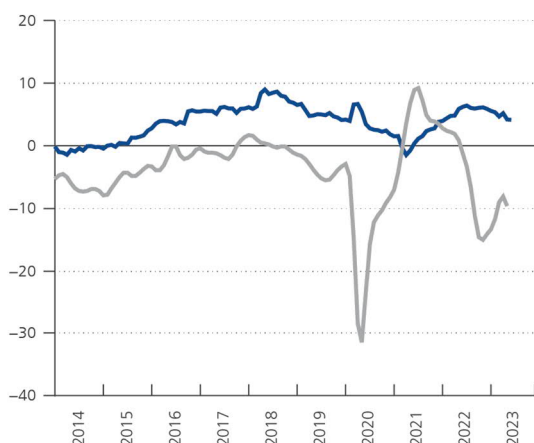
VERLOOP VAN DE KREDIETVERLENING AAN ONDERNEMINGEN IN HET TWEEDE KWARTAAL VAN 2023

1. Kredietvolume

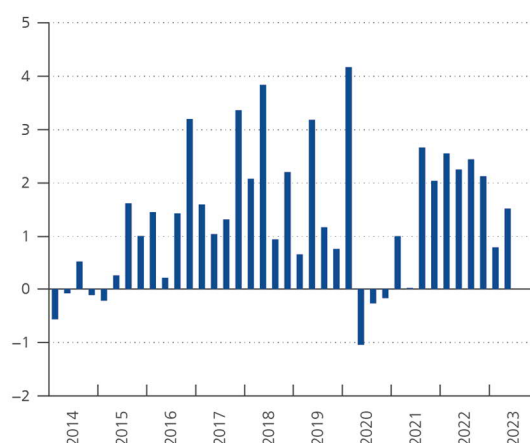
Aan het einde van het tweede kwartaal van 2023¹ kwam het jaar-op-jaar veranderingspercentage van de kredieten die de ingezeten banken verstrekken aan in België gevestigde ondernemingen uit op 4,1 %, tegen 4,7 % in maart. Die ontwikkeling is het gevolg van een daling, tijdens de twaalf voorgaande maanden, van de kredietverlening op korte en lange termijn, terwijl de kredietverlening op middellange termijn zich herstelde in vergelijking met het voorgaande kwartaal. Tussen april en juni 2023 lag de seizoengezuiverde kredietverlening overigens € 1,5 miljard hoger dan de aflossingen, tegen € 0,8 miljard in het voorgaande kwartaal.

Bancaire kredieten¹ aan ondernemingen in België

Bancaire kredieten en conjuncturele evolutie

Netto trimestriële stromen² (in € miljard)

- Totaal van de kredieten (veranderingspercentages op jaarbasis)
- Synthetische conjunctuurcurve (afgevlakte indicator) (rechterschaal)

Bron: NBB (schema A en conjunctuurenquête).

¹ Toegekend door de ingezeten banken.

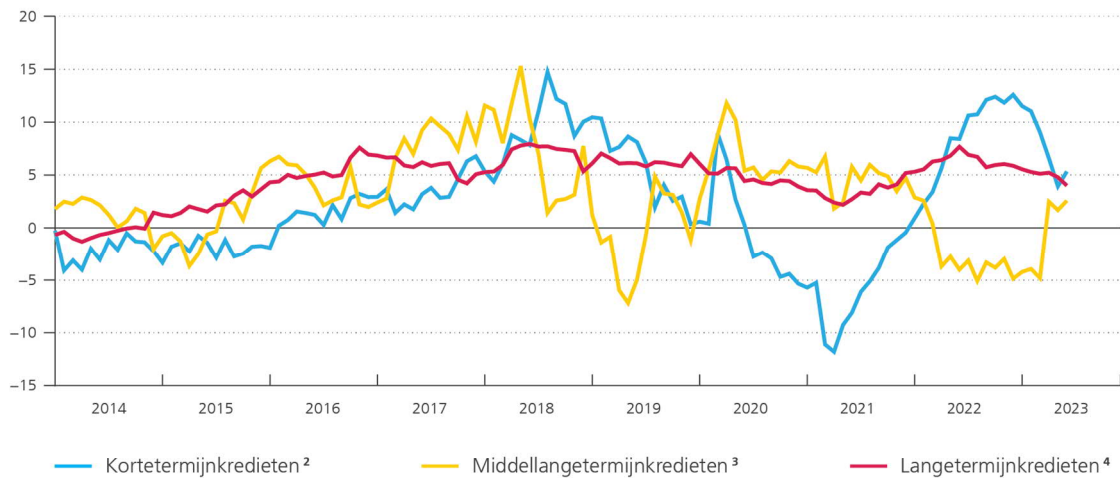
² Gezuiverd voor seizoeninvloeden.

Voor de kortlopende kredieten (minder dan een jaar), beliep de jaar-op-jaar groei in het tweede kwartaal van 2023 5,3 %, tegen 9,0 % eind maart. De groei van de leningen op middellange termijn (tussen één en vijf jaar) beliep 2,6 % (tegen -4,8 %). Het groeitempo van de kredieten op lange termijn (meer dan vijf jaar), ten slotte, bedroeg 4,0 % (tegen 5,1 % in het voorgaande kwartaal).

¹ De gegevens met betrekking tot het verloop van de kredietverlening door ingezeten banken aan niet-financiële vennootschappen in België worden nu opgesteld volgens de methodologie van het ESR 2010. Deze wijziging heeft geleid tot veranderingen in de kredietgegevens en tot een breuk in de gegevensreeks over de tussen november en december 2014 uitstaande bedragen.

Bancaire kredieten¹ aan ondernemingen in België

(veranderingspercentages op jaarbasis)
Opsplitsing naar looptijd van het krediet

Bron: NBB (schema A).

¹ Toegestaan door de ingezeten banken.

² Voor ten hoogste een jaar.

³ Voor meer dan een jaar en ten hoogste vijf jaar.

⁴ Voor meer dan vijf jaar.

Voor hun financiering kunnen de Belgische ondernemingen ook een beroep doen op buitenlandse banken². De kredietstromen vanuit de niet-ingezeten banken kunnen worden geanalyseerd aan de hand van de financiële rekeningen die de Bank opstelt op basis van de statistieken van de betalingsbalans³ ⁴. Ten opzichte van eind maart 2022 was de kredietverlening door de buitenlandse banken aan het einde van het eerste kwartaal van 2023 over het geheel genomen gestegen. Over twaalf maanden beliepen de nettotransacties door de banken van het eurogebied (ongerekend België) € 4,8 miljard (voor een eind maart uitstaand totaalbedrag van € 25,0 miljard). De nettostromen van de door de andere buitenlandse banken verstrekte kredieten waren tijdens dezelfde periode eveneens positief, ten belope van € 3,2 miljard (voor een uitstaand bedrag van € 15,1 miljard). Bijgevolg beliep het jaar-op-jaar veranderingspercentage van de bancaire kredietverlening, waarbij rekening wordt gehouden met alle (door binnen- en buitenlandse banken) aan Belgische ondernemingen verstrekte bankkredieten, 7,8 % in het eerste kwartaal van 2023, tegen 9,2 % in het voorgaande kwartaal.

In het eurogebied nam de kredietverlening aan de ondernemingen op jaarbasis af ten opzichte van de voorgaande periode. In het tweede kwartaal van 2023 bedroeg het jaar-op-jaar veranderingspercentage 3,0 %, tegen 5,2 % aan het einde van het voorgaande kwartaal. In de meeste lidstaten (behalve, met name, Italië, Portugal en Spanje) werden positieve groeicijfers opgetekend. De kredietverstrekking was vooral hoog in Duitsland (6,2 %), Oostenrijk (6,3 %) en Frankrijk (5,2 %).

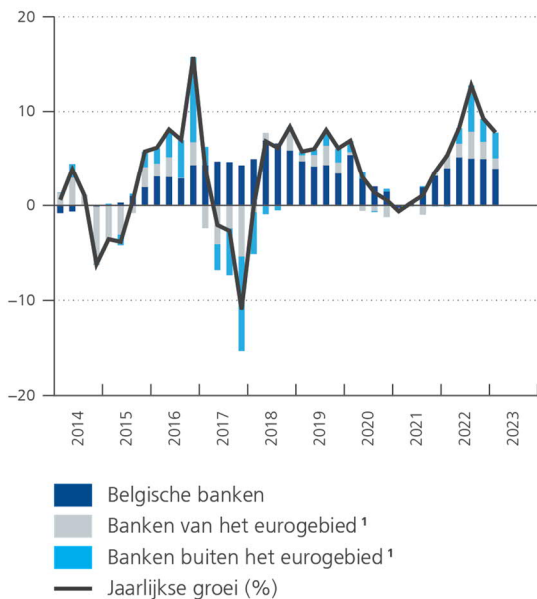
² Het begrip buitenlandse (of niet-ingezeten) bank berust op het concept van territorialiteit. Dochterondernemingen en bijkantoren van buitenlandse banken die beschikken over een vestiging in België, worden beschouwd als ingezeten banken. De kredietverlening door buitenlandse banken omvat dus alleen de kredietverstrekking door in het buitenland gevestigde instellingen.

³ In september 2017 werd de methodologie van de betalingsbalans voor de berekening van de internationale investeringspositie (IIP) gewijzigd. Terwijl vroeger inzake de kredietverlening uitsluitend de gegevens uit de bij de ondernemingen gevoerde enquêtes (gegevens over de 'overige investeringen' verzameld met die over de 'buitenlandse directe investeringen') werden gebruikt, zijn het nu de gegevens van de BIB die als basis dienen. Het betreft het aggregaat van de door buitenlandse banken aan hun centrale bank gerapporteerde cijfers, waarin de aan Belgische ingezetenen verstrekte leningen worden vermeld. Die bron is vollediger en leidt tot een opwaardte herziening van de buitenlandse bankkredieten aan niet-financiële ondernemingen. De cijfers werden vanaf 2014 aangepast op basis van die nieuwe methodologie.

⁴ Deze gegevens zijn later beschikbaar dan die over de kredietverlening door de ingezeten banken. Ze bestrijken momenteel een periode tot het eerste kwartaal van 2023.

Bancaire kredieten aan ondernemingen in België: geografische opsplitsing van de verstrekkers

(bijdrage aan de jaarlijkse groei; procentpunten, tenzij anders vermeld)

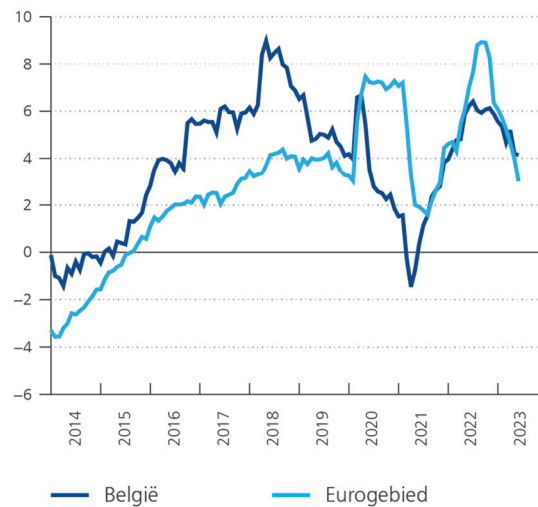

Bron: NBB (financiële rekeningen en schema A).

¹ In 2017 werd een methodologische wijziging ingevoerd voor de verzameling van gegevens over de kredietverlening door buitenlandse banken aan ingezeten ondernemingen. Die verandering werd toegepast op de gegevens vanaf 2014. Dit resulteerde in een reeksbreuk tussen het laatste kwartaal van 2013 en het eerste kwartaal van 2014.

Bancaire kredieten aan niet-financiële ondernemingen¹

(veranderingspercentages op jaarbasis)

Bronnen: ECB, NBB.

¹ Toegestaan door ingezeten banken, inclusief geëffectiseerde kredieten.

De statistieken van de Centrale voor kredieten aan ondernemingen, die zowel betrekking hebben op de toegestane kredietlijnen als op de opgenomen kredieten bij de ingezeten banken, geven een beeld van het verloop van het krediet, niet alleen op basis van de grootte⁵ van de kredietnemende ondernemingen, maar ook in hun bedrijfstak en in het gewest waar hun maatschappelijke zetel is gevestigd.

De NBB analyseert momenteel de mogelijkheid om een nieuw systeem uit te werken voor de berekening van statistieken over de kredieten aan ondernemingen die worden opgesteld naar hun omvang, hun activiteit en het gewest waar ze deze uitoefenen, op basis van de gedetailleerde gegevens van het Register van kredieten aan ondernemingen (RKO). Die statistieken zouden die van de Centrale voor kredieten aan ondernemingen vervangen, die niet meer wordt aangevuld en waarvan de reeksen eindigen in november 2021. Momenteel worden de haalbaarheid en gegevenskwaliteit geanalyseerd. In de tussentijd zal er geen tussentijdse raming beschikbaar zijn.

⁵ Sinds eind 2016 is de classificatie van de Kredietcentrale aangepast aan de grootte van de ondernemingen om in overeenstemming te zijn met de Europese Richtlijn 2013/34/EU, die tot doel heeft de aan de ondernemingen gevraagde financiële gegevens te harmoniseren, en de formaliteiten voor de zeer kleine ondernemingen te verlichten. De omzetting van die richtlijn impliceerde met name de toevoeging van een nieuwe categorie van ondernemingsgrootte, namelijk die van de micro-ondernemingen. Het gaat om ondernemingen die noch een moederonderneming noch een dochteronderneming zijn en niet meer dan een van de volgende criteria overschrijden: 10 VTE werknemers, een jaaromzet van € 700 000 en een balanstotaal van € 350 000. De reeks van de micro-ondernemingen wordt in deze toelichting voortaan toegevoegd aan die van de kleine, middelgrote en grote ondernemingen. De richtlijn heeft overigens ook een impact gehad op de drempels die de grootte van de andere ondernemingen bepalen. Zo worden als klein beschouwd de ondernemingen die een verkort model van jaarrekening hebben neergelegd en die niet meer dan een van de volgende drempels overschrijden: een personeelsbestand van 50 VTE, een omzet van € 9 000 000 en een balanstotaal van € 4 500 000. De ondernemingen die een volledig model van jaarrekening hebben neergelegd, worden beschouwd als middelgrote ondernemingen indien ze niet meer dan een van diezelfde drempels overschrijden, of als grote ondernemingen indien ze er minstens twee overschrijden of beursgenoteerd zijn. Ten slotte worden ook ondernemingen met een omzet van € 45 000 000 of meer gedurende twee opeenvolgende boekjaren, of met een omzet van € 100 000 000 of meer gedurende één boekjaar als grote ondernemingen beschouwd, of ook, in het geval van ondernemingen zonder omzet zoals holdings, die met een balanstotaal van € 200 000 000 of meer.

2. Rentetarieven

De rentetarieven die de Belgische banken en de banken van het eurogebied op de nieuwe bedrijfskredieten toepassen, zijn een van de voornaamste determinanten van de kredietkosten die de niet-financiële vennootschappen worden aangerekend. Ze worden verzameld via de MIR-enquête (zie https://www.nbb.be/doc/dq/mir/fr/data/mir_statmir.htm).

In het tweede kwartaal van 2023 trok de ECB tweemaal haar beleidsrente op: op 10 mei en op 21 juni, telkens met 25 basispunten. Tot slot verhoogde ze die rente nog een keer op 2 augustus, in het derde kwartaal, met 25 basispunten. Bijgevolg is de centrale beleidsrente sindsdien op 4,25 % vastgelegd, terwijl de rente op de marginale beleningsfaciliteit 4,50 % bedraagt. Tot slot werd de rente op de depositofaciliteit opnieuw vastgesteld op 3,75 %. Als gevolg van deze opeenvolgende verhogingen zijn de korte referentietarieven op de geldmarkt gestegen ten opzichte van het eerste kwartaal van 2023. De driemaands OIS-rente⁶ kwam eind juni uit op 3,67 % (tegen 3,13 % eind maart). De langetermijnrentes zijn ook gestegen tussen het begin en het einde van het kwartaal. Het rendement op Belgische vijfjaars overheidsobligaties steeg eind juni 2023 met 37 basispunten tot 3,06 % (tegen 2,69 % eind maart). Voor de overheidsleningen op tien jaar bedroeg dat rendement eind juni 3,00 %, tegen 2,94 % aan het einde van het voorgaande kwartaal.

De rentetarieven op nieuwe bankkredieten in België namen over het algemeen toe tussen april en juni. De rente op kortlopende kredieten (met een variabele rente en een looptijd van minder dan een jaar) met een waarde van minder dan € 1 miljoen beliep 5,07 % (+59 basispunten ten opzichte van eind maart). De rente op kortlopende kredieten van meer dan € 1 miljoen beliep 5,03 % (+63 basispunten), terwijl de kosten voor kredieten op middellange termijn (met een rentevaste periode van één tot vijf jaar en een leenbedrag van minder dan € 1 miljoen) tussen eind maart en eind juni 2023 met 28 basispunten opliepen, tot 4,67 %. Het tarief voor langlopende leningen (met een rentevaste periode van meer dan vijf jaar en een bedrag van minder dan € 1 miljoen), ten slotte, nam in het tweede kwartaal met 8 basispunten toe, tot 3,99 %. De indicatieve marge van de banken op de nieuwe kredieten (benaderd aan de hand van de verschillen tussen de rente op kredieten aan ondernemingen en de OIS-rente⁷ op respectievelijk één, drie of zeven jaar) nam in vergelijking met het einde van het eerste kwartaal toe voor alle kredietlooptijden. Die marge werd voor respectievelijk de middellange en de lange termijn geraamd op 139 en 109 basispunten in juni (tegen 119 en 99 in maart). De geraamde marge voor de leningen op korte termijn⁸ beliep 123 basispunten (+28 basispunten).

In het eurogebied is de rente op de nieuwe bankkredieten gestegen in alle categorieën. Het tarief voor kortlopende leningen met een waarde van minder dan € 1 miljoen liep met +58 basispunten op tot 5,18 %. Het tarief op kortlopende kredieten met een waarde van meer dan € 1 miljoen steeg met 62 basispunten tot 4,75 %, terwijl het banktarief voor kredieten op lange termijn met een waarde van minder dan € 1 miljoen op 4,16 % uitkwam (+32 basispunten).

⁶ Rente op de daggeldrenteswaps (overnight indexed swap – OIS). Het gaat om de rente op de leningen aan banken met een zeer gunstige rating (*prime banks*).

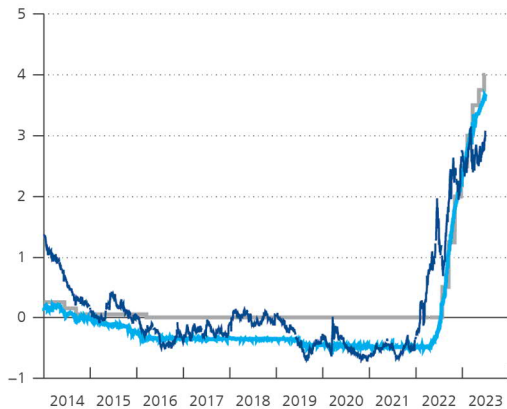
⁷ De rente op kortlopende bankkredieten werd vergeleken met de eenjaars OIS, de kredieten op middellange termijn met de driejaars OIS en de langlopende kredieten met de zevenjaars OIS.

⁸ De indicatieve marge op de kortetermijnkredieten is een gewogen gemiddelde van de marges op de kortetermijnkredieten van meer en minder dan € 1 miljoen. De weging wordt berekend op basis van een afgevlakt gemiddelde over twaalf maanden van de brutokredietstromen (MIR-gegevens).

Rentetarieven op de geld- en kapitaalmarkten, tarieven op bankkredieten en marges

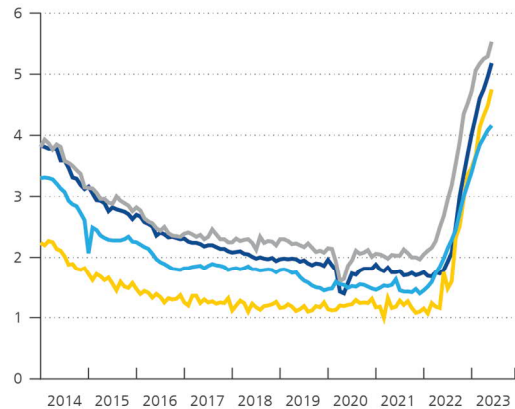
(in %)

Rente op de geld- en kapitaalmarkten

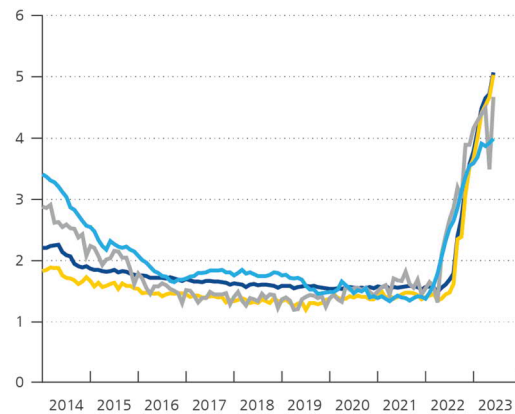
— Vijfjaars OLO's
— Leidinggevende basisrente van de ECB
— Driemaands OIS

Rente op nieuwe kredieten aan ondernemingen
Eurogebied

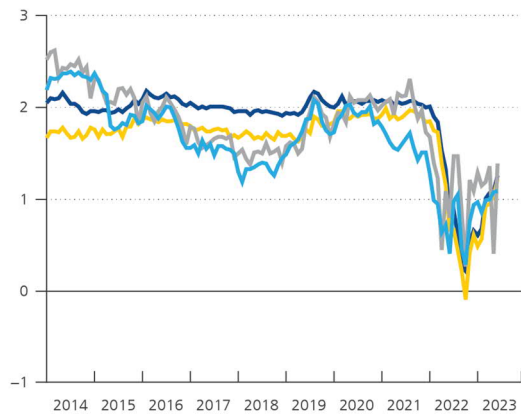
— Kredieten met variabele rente < 1 jaar, < € 1 mln.
— Kredieten met variabele rente < 1 jaar, > € 1 mln.
— Kredieten met vaste rente 1-5 jaar, < € 1 mln.
— Kredieten met vaste rente > 5 jaar, < € 1 mln.

Rente op nieuwe kredieten aan ondernemingen
België

— Kredieten met variabele rente < 1 jaar, < € 1 mln.
— Kredieten met variabele rente < 1 jaar, > € 1 mln.
— Kredieten met vaste rente 1-5 jaar, < € 1 mln.
— Kredieten met vaste rente > 5 jaar, < € 1 mln.

Bancaire marges
België

— Kredieten met variabele rente < 1 jaar, < € 1 mln.¹
— Kredieten met variabele rente < 1 jaar, > € 1 mln.¹
— Kredieten met vaste rente 1-5 jaar, < € 1 mln.²
— Kredieten met vaste rente > 5 jaar, < € 1 mln.³

Bronnen: ECB, Refinitiv, NBB (MIR-enquête).

¹ Ten opzichte van de OIS op 1 jaar.

² Ten opzichte van de OIS op 3 jaar.

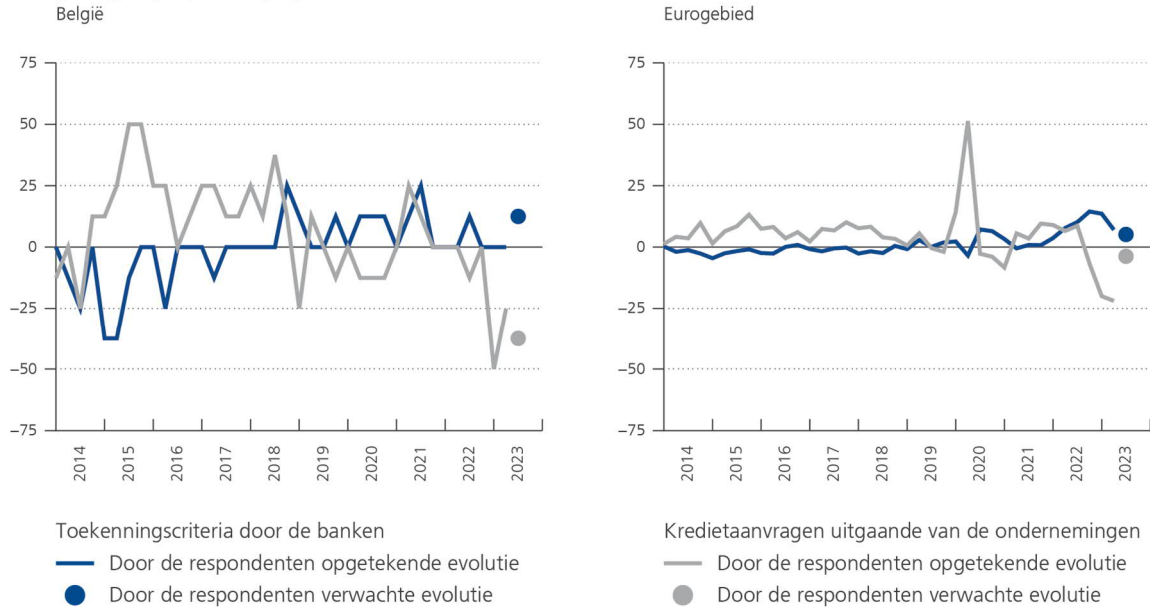
³ Ten opzichte van de OIS op 7 jaar.

3. Enquêtes naar de kredietvoorwaarden

De enquête van het Eurosysteem naar de bancaire kredietverlening (zie http://www.nbb.be/doc/DO/BLS/nl/BLS_home.htm) verschaft kwalitatieve informatie over het verloop van de toekenningsvoorwaarden van en de vraag naar bankkredieten, alsook over de factoren die aan deze ontwikkelingen ten grondslag liggen.

Kredietstandaarden van en vraag naar bedrijfskredieten: globale beoordeling door de banken

(netto gewogen percentages¹)

Bronnen: ECB, NBB (enquête van het Eurosysteem naar de bancaire kredietverlening).
¹ Een positief (negatief) percentage komt overeen met een verstrakking (versoepeling) van de kredietvoorwaarden of met een toename (afname) van de kredietvraag.

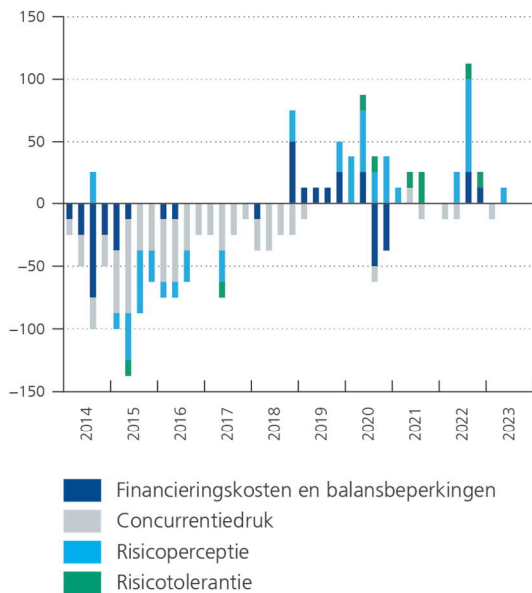
In het tweede kwartaal van 2023 wijzen de antwoorden van de vier bij deze enquête bevroegde Belgische grootbanken op een handhaving van hun kredietverleningscriteria voor de ondernemingen, zowel voor de grote ondernemingen als voor de kmo's. De perceptie van de banken van de risico's in verband met de sector of met de ondernemingen zorgde echter enigszins voor een aanscherping.

Voor het eurogebied maakten de banken over het algemeen gewag van minder gunstige kredietvoorwaarden dan in het voorgaande kwartaal. Deze verscherping werd vooral gedreven door een toegenomen risicoperceptie en een verlaagde risicotolerantie. De banken van de grote landen (Italië, Spanje, Duitsland, Frankrijk) hebben allemaal, in verschillende mate, hun toekenningscriteria voor kredieten aangescherpt.

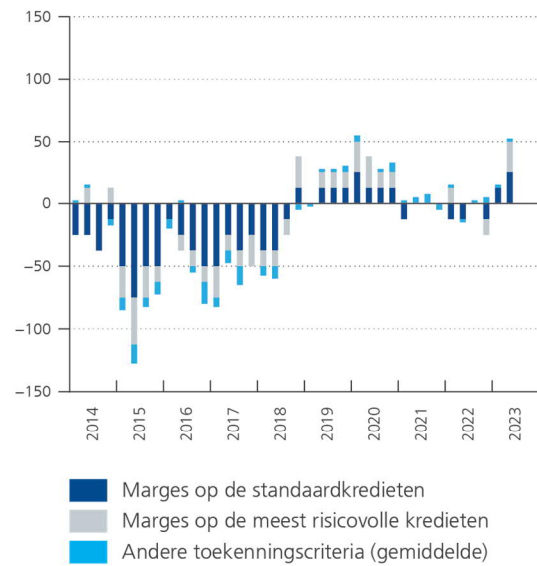
Kredietvoorwaarden van bedrijfskredieten in België : voornaamste verklarende factoren en aangewende toekenningscriteria

(netto gewogen percentages¹)

Voornaamste verklarende factoren

Voornaamste toekenningscriteria

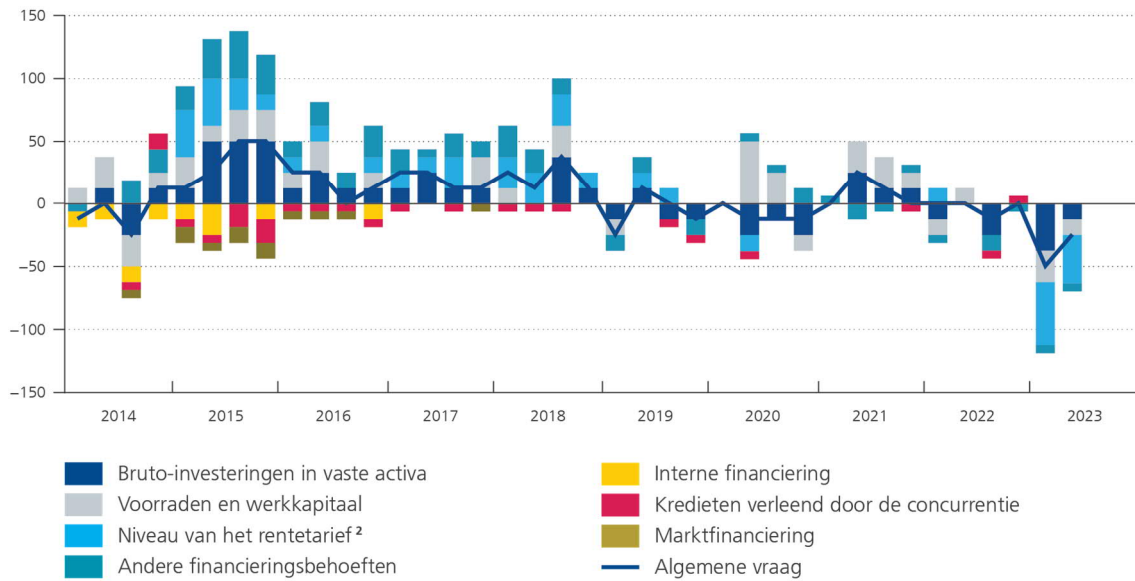
Bronnen: ECB, NBB (enquête van het Eurosysteem naar de bancaire kredietverlening).

¹ Een positief (negatief) percentage komt overeen met een factor die heeft bijgedragen tot een verstrakking (versoepeling) van de kredietvoorwaarden of met een criterium waarin die verstrakking (versoepeling) tot uiting is gekomen.

De marges op de standaardkredieten en de risicovollere kredieten werden in België echter verruimd in het tweede kwartaal van 2023, terwijl de vereisten voor de looptijd van de leningen zijn aangescherpt. De andere determinanten bleven ongewijzigd. Al met al verwachten de Belgische banken dat ze hun kredietvoorwaarden tijdens het derde kwartaal van 2023 in geringe mate zullen aanscherpen, net als die van het eurogebied.

In België deelden de banken bovendien mee dat de kredietvraag in het tweede kwartaal van 2023 afnam. Deze daling is voornamelijk te wijten aan het algemene rentepeil en aan de lagere financieringsbehoeften voor investeringen en voor het beheer van de voorraden en het bedrijfskapitaal. Voor het derde kwartaal verwachten de kredietinstellingen dat die tendens zich zal voortzetten.

Vraag naar bedrijfskredieten in België: voornaamste verklarende factoren
(netto gewogen percentages¹)

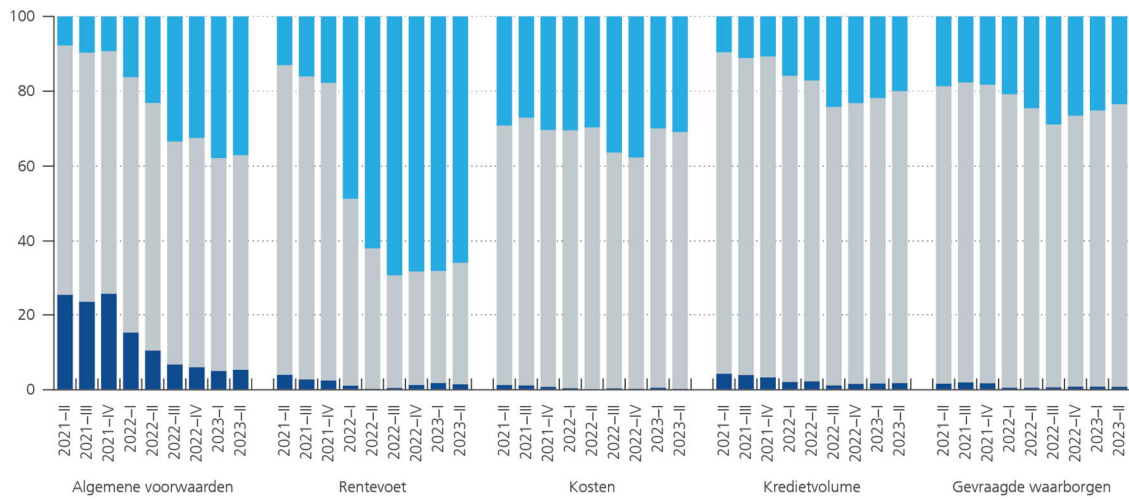
Bronnen: ECB, NBB (enquête van het Eurosysteem naar de bancaire kredietverlening).

¹ Een positief (negatief) percentage komt overeen met een factor die heeft bijgedragen tot een toename (een afname) van de vraag naar kredieten.

² Deze factor werd aan de enquête toegevoegd in het eerste kwartaal van 2015.

Ook de banken van het eurogebied maakten melding van een daling van de vraag naar kredieten in het tweede kwartaal van 2023. De banken meldden een aanzienlijke negatieve bijdrage van het algemene rentepeil aan de vraag naar leningen van de ondernemingen. De lagere financieringsbehoeften voor investeringen in vaste activa drukten deze vraag bovendien ook. De kredietinstellingen uit het eurogebied verwachten voor het derde kwartaal van 2023 opnieuw een daling van de vraag naar krediet, maar minder aanzienlijk dan in het tweede kwartaal.

Beoordeling van de kredietvoorwaarden door de ondernemingen: Algemene resultaten

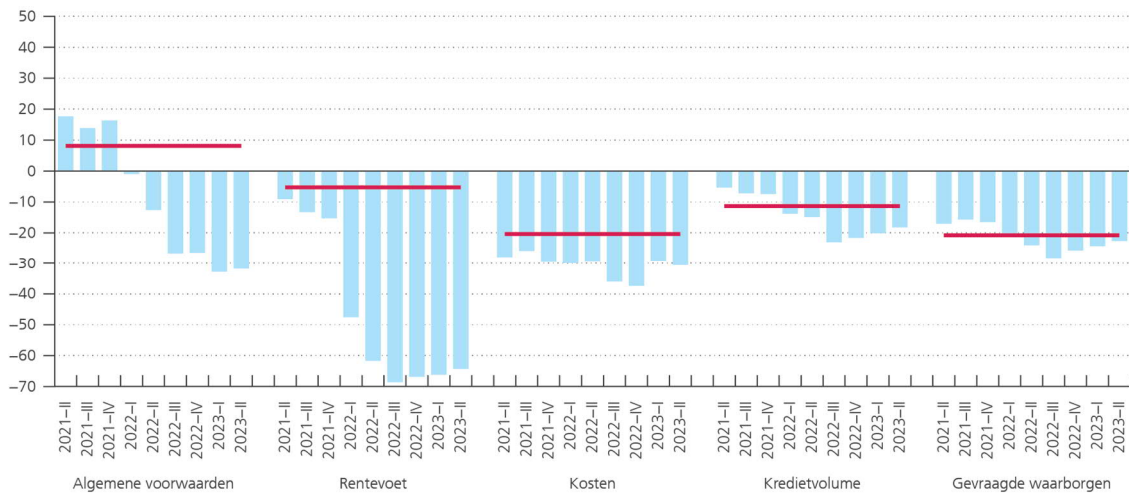

Op het moment van de enquête waren de voorwaarden:

- Ongunstig
- Neutraal
- Gunstig

Gedurende het kwartaal vóór de enquête is de specifieke voorwaarde:

- Verslechterd
- Onveranderd
- Verbeterd

- Saldo¹
- Langetermijngemiddelde

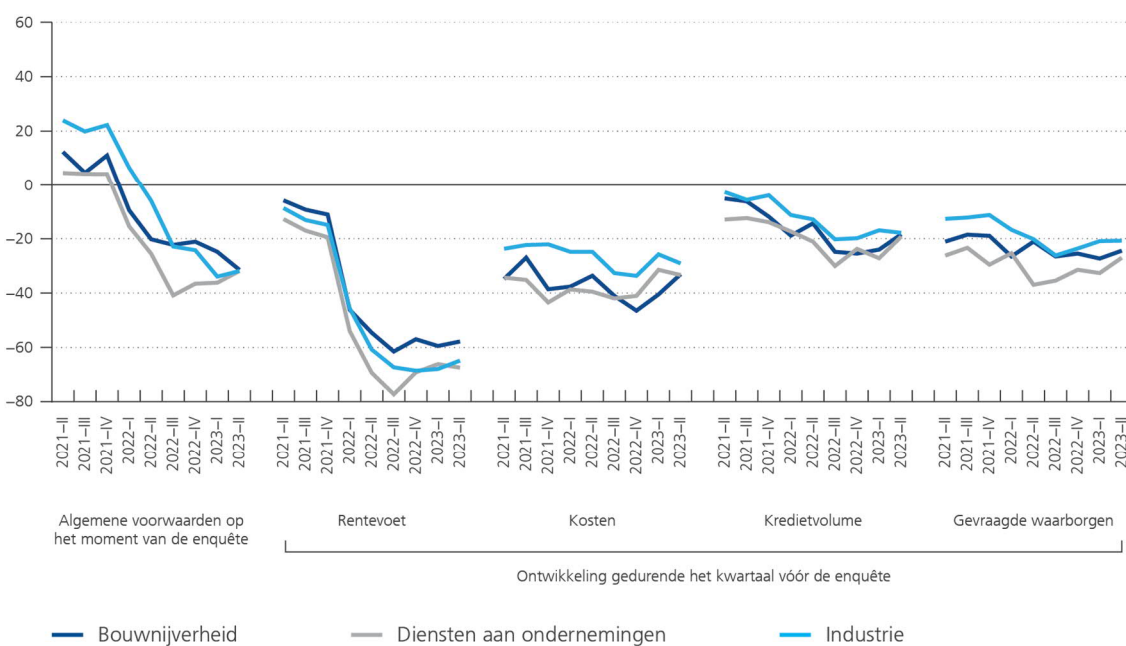
Bron: NBB (trimestriële enquête naar de kredietvoorwaarden).

¹ Saldo van de antwoordpercentages gunstig/verbeterd (+) en ongunstig/verslechterd (-).

Uit de enquête die de Bank⁹ in juli 2023 organiseerde, blijkt dat de perceptie van de bedrijfsleiders over de algemene toekenningsvoorwaarden voor bankkrediet zich relatief stabiliseerde ten opzichte van april. Van de ondernemingen uit de verwerkende nijverheid, de bouwnijverheid en de diensten aan ondernemingen beschouwde 5,0 % de toekenningsvoorwaarden voor nieuwe bankkredieten als gunstig, terwijl 37,1 % ze ongunstig achtte. In totaal kwam het nettosaldo van de antwoorden van de bedrijfsleiders op -31,8 % uit, tegen -32,8 % in het voorgaande kwartaal.

De tevredenheid met de kredietvoorwaarden op het ogenblik van de enquête verminderde in de bouwnijverheid, terwijl ze licht steeg in de diensten aan ondernemingen en de industrie. De algemene tevredenheid over het renteverloop gedurende het tweede kwartaal van 2023, gemeten aan de hand van het saldo van de positieve en negatieve beoordelingen, bleef duidelijk negatief, wat vergelijkbaar is met de tevredenheid in het voorgaande kwartaal. De tevredenheid bedroeg -64,3 %, tegen -66,2 % in april. Bijgevolg beschouwde slechts minder dan een derde van de bedrijfsleiders (32,7 %) de rentedynamiek als neutraal. In verband met de niet-monetaire kredietverleningscriteria maakten de bedrijfsleiders al met al gewag van een stabilisering ten opzichte van het voorgaande kwartaal van de voorwaarden met betrekking tot de extra kosten, het kredietvolume en de gevraagde waarborgen. Tot slot wijzen de resultaten van de enquête voor het tweede kwartaal van 2023 erop dat de antwoordsaldi van de bedrijfsleiders onder het historisch gemiddelde liggen voor alle onderzochte variabelen.

Beoordeling van de kredietvoorwaarden door de ondernemingen:
Opsplitsing naar bedrijfstak
(nettopercentages¹)

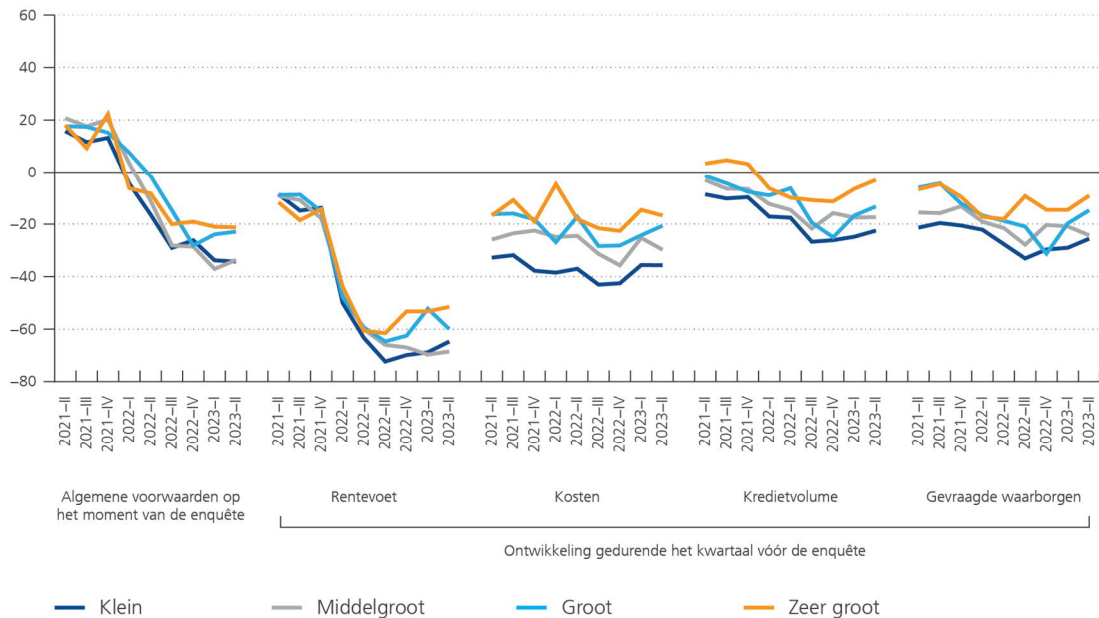
Bron : NBB (trimestriële enquête naar de kredietvoorwaarden).

¹ Saldi van de antwoordpercentages gunstig/verbeterd (+) en ongunstig/verslechterd (-).

⁹ In deze enquête wordt de ondernemingen verzocht twee vragen te beantwoorden. De eerste vraag betreft de kredietvoorwaarden op het ogenblik van de enquête ('Lijken de voorwaarden om bij de banken krediet op te nemen u momenteel gunstig, neutraal of ongunstig?'). In de toelichting worden de antwoorden op die vraag behandeld onder de titel 'Algemene voorwaarden'. De tweede vraag gaat over de tijdens het kwartaal vóór de enquête vastgestelde ontwikkelingen (verbetering, stabilisatie of verslechtering van de voorwaarden) en de antwoorden worden uitgesplitst volgens specifieke criteria (rentetarieven, andere bankkosten, kredietvolume, gevraagde waarborgen). De antwoorden op die vraag worden criterium per criterium toegelicht.

In de laatste enquête verbeterde de tevredenheid over de kredietvoorwaarden licht voor de middelgrote ondernemingen, terwijl ze vergelijkbaar bleef met het voorgaande kwartaal voor de kleine, grote en zeer grote ondernemingen. In juli 2023 beliep het saldo van de beoordelingen van de kredietvoorwaarden -34,3 % voor de kleine ondernemingen, -33,6 % voor de middelgrote ondernemingen, -22,9 % voor de grote ondernemingen en -21,2 % voor de zeer grote ondernemingen.

**Beoordeling van de kredietvoorwaarden door de ondernemingen:
Opsplitsing naar grootte van de onderneming¹**
(nettopercentages²)

Bron : NBB (trimestriële enquête naar de kredietvoorwaarden).

¹ Klein = 1-49 werknemers ; middelgroot = 50-249 werknemers ; groot = 250-499 werknemers ; zeer groot = 500 werknemers of meer.

² Saldi van de antwoordpercentages gunstig/verbeterd (+) en ongunstig/verslechterd (-).